

HET CLASSICISME (1750-1815/20)

I. ALGEMENE KENMERKEN

1. Kunst van de VERLICHTING

- rationalisme
- utilitarisme
- liberalisme: de classicist is een democraat
- antireligieus: veel middeleeuwse kerken gesloopt of “aangepast”

2. **REACTIE OP DE OVERLADEN BAROK/ROCOCO:** daartegenover stelt men soberheid, eenvoud, duidelijkheid. Nadruk op de zuivere lijn.

3. **Een enorme BELANGSTELLING VOOR DE KLASSIEKE OUDHEID:** een gevolg van o.m.

- De ontdekking van Herculaneum (1709) en Pompeji (1738): daardoor een nieuw licht op leven en kunst (vooral schilderkunst) van de Romeinen/Grieken.
- Publicaties over Griekse kunst: studies over Akropolis,... Vooral de bouwkunst wordt bestudeerd.
- De veldtochten van Napoleon: Italië, Noord-Afrika (Egypte)

4. **Belang van Johann WINCKELMANN (1717-1788) als theoreticus**

Boek: *Die Geschichte der Kunst des Altertums* (“Het brevier van het internationale classicisme”). Winckelmann hanteert een zeer eng schoonheidsbeginsel. Hij streeft naar een *idealistisch naturalisme*: dit is een kunst die *anti-realistisch* is en streeft naar een *ideale weergave van een ideale natuur*. Het idealistisch naturalisme is door de Grieken in de 5de en 4de eeuw v.C. ontdekt en in kunst omgezet. De antieke kunst valt op door *edele Einfalt und stille Größe*. Het volstaat dit ideaal getrouw te kopiëren. Vandaar nabootsing van de Oudheid m.b.t. de vorm, want deze kunst is de norm voor een objectieve evaluatie van elk kunstwerk uit om het even welke periode. De theoreticus (rede) is dus belangrijker dan de kunstenaar (ziel): dus zeer academische kunst.

Volgens Quatremère de Quincy, een andere kunsttheoreticus, moet de kunst naar de in de Griekse klassieke kunst geopenbaarde absolute schoonheid streven.

Kunst is daarom:

- a) nabootsing van de ideale natuur
- b) de exclusieve uitbeelding van de naakte mens (d.i. het volmaakte natuur-zijn)
- c) strenge plastische gebondenheid en lineaire gebondenheid van de voorstelling
- d) een objectief verschijnsel: het resultaat van verstandswetten. Een artistiek genie is iemand die deze wetmatigheden kan beheersen.

5 **FRANKRIJK** domineert de **BEELDENDE KUNSTEN**

6. **DUITSLAND/OOSTENRIJK** domineren in de **MUZIEK**: Wenen

II. DE BOUWKUNST: een *Greek Revival*

De Griekse bouwkunst staat model:

- constructieve zuilenorde
- eenvoudige grondvormen
- sobere versiering
- vaak uitzicht van een tempel

Vb.: **Sainte-Madeleine** (Parijs): begonnen in 1764, voltooid onder Napoleon als *Tempel van de Roem*. Nu een kerk.

Vb.: **Arc de Triomphe de l'Étoile** (Parijs): begonnen na de slag bij Austerlitz (1812), voltooid in 1836.

III. BEELDHOUWKUNST

1. De beeldhouwkunst weer zelfstandig, los van de architectuur
2. Trouwe nabootsing van klassieke voorbeelden
3. Koel en onbewogen: de vorm primeert, vandaar geen ziel, geen expressiviteit

vb.: THORWALDSON (1768-1844), *Jason* en *Venus*

vb.: CANOVA (1757-1822), *Pauline Borghese als Venus*

IV. SCHILDERKUNST: *Bloedarmoede?*

1. Allesoverheersende lijn
2. Slappe, koude kleuren, rationeel geordend
3. Aandacht voor de mooie rationele compositie
4. Ernstige, moraliserende onderwerpen uit de Oudheid
5. Toch een goede portretkunst

Vb: Jacques Louis DAVID (1748-1825)

Vb: Jean Auguste Dominique INGRES (1780-1867)

Herman DEFOORT
(te vermelden bij gebruik aub)